

Verslag Workshop Blauwe diensten

Blauwe diensten

Waterkwaliteit, waterkwantiteit

Opbouw workshop

Als inleiding van de workshop kwamen 3 sprekers aan bod. Elke spreker kreeg een 15-tal minuten.

Met deze drie presentaties wilden we de situatie schetsen door een definitie te geven en een inventaris op te maken van blauwe diensten, een antwoord bieden op de vraag 'Waar kan de overheid reeds op inpikken?', om tenslotte af te sluiten met een praktijkvoorbeeld (uit Nederland).

Als voorbereiding op de workshop werd aan de sprekers gevraagd om hun verhaal, in de mate van het mogelijke, te toetsen aan de 5 O's (overheid, ondernemer, omgeving, onderzoek en onderwijs).

Na de inleidende presentaties maakte de voorzitter een korte samenvatting van de 3 verhalen, als voorzet voor het debat met het publiek.

De voornaamste bevindingen van de workshops werden in de plenaire terugkoppeling samengevat door de voorzitter.

Getuigenissen

- Blauwe diensten door de Vlaamse land- en tuinbouw (Sylvie Danckaert, Vlaamse Overheid – AMS)

Sylvie Danckaert is van opleiding bio-ingenieur in land- en bosbeheer. Nadien volgde ze de opleiding van ruimtelijk planner. Sinds mei 2008 is ze tewerkgesteld als beleidsadviseur bij de afdeling Monitoring en Studie van het departement Landbouw & Visserij van de Vlaamse Overheid. Als auteur van de studie 'Blauwe diensten door de Vlaamse land- en tuinbouw' is ze goedgeplaatst om de workshop blauwe diensten in te leiden door het maken van een situatieschets van de blauwe diensten in Vlaanderen.

Ondernemer	<ul style="list-style-type: none"> • Spanning tussen nood aan water (waterkwaliteit) en nood aan grond (waterkwaniteit) <ul style="list-style-type: none"> ◦ Landbouwer is belangrijke watergebruiker • Water als nieuwe kans door multifunctioneel landgebruik en blauwe diensten • Markconforme vergoeding voor blauwe dienst
Overheid	<ul style="list-style-type: none"> • Basiskwaliteit (veiligheid, milieu) • Code goede landbouwpraktijken • Grondinname <ul style="list-style-type: none"> ◦ Oeverzone ◦ Bufferbekkens ◦ Waterzuiveringsinstallaties ◦ Overstromingsgebieden ◦ ... • Wettelijke beperkingen
Onderzoek	<ul style="list-style-type: none"> • Best beschikbare technieken • Modellering
Onderwijs	<ul style="list-style-type: none"> • Eindtermen, is onderwijs mee?
Omgeving	<ul style="list-style-type: none"> • Basiskwaliteit (veiligheid, milieu)

- Welke maatregelen bestaan/in de pijplijn? (Peter Van Bossuyt, raadgever kabinet Vlaams minister van Leefmilieu Joke Schauvliege)

Peter is raadgever van Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur Joke Schauvliege en werkt rond de thema's leefmilieu en natuur. Peter werkte in het verleden bij de landbouworganisatie Boerenbond.

Peter lichtte kort toe welke beleidsinstrumenten voor handen zijn in Vlaanderen en welke in de pijplijn zitten voor het realiseren van blauwe diensten door landbouwers.

Ondernemer	<ul style="list-style-type: none"> • Samenwerking door landbouwers • Functioneel waterbeheer
Overheid	<ul style="list-style-type: none"> • Instrumenten

	<ul style="list-style-type: none"> ○ Decreet Integraal waterbeleid <ul style="list-style-type: none"> ▪ Onteigeningen ten algemene nutte (provincie, gemeenten) ▪ Recht van voorkoop (onder pachtwet) ▪ Aankoopplicht ▪ Vergoedingsplicht ○ Beheersovereenkomsten (vrijwillig! (niet verplichten, wel stimuleren), nadeel: korte looptijd) ○ Andere mogelijkheden <ul style="list-style-type: none"> ▪ Bv. gebruikerscompensatie ○ Toekomst: PDOP III (ecosysteemdiensten) ○ Toekomst: ook Vlaamse catalogus groenblauwe diensten?
Onderzoek	<ul style="list-style-type: none"> • Uitbreiding erosiebestrijding naar 'gewoon' erosiegevoelig
Onderwijs	
Omgeving	

- Boeren als waterbeheerders: een voorbeeld van groen-blauwe diensten in Nederland (Nicolaas van Everdingen, projectleider Watermaatwerk)

Nicolaas van Everdingen is afkomstig uit het Nederlandse Noord-Brabant en is afgeleid in afvalwatermanagement. Sinds 2002 is hij werkzaam als intermediair tussen (groepen) agrariërs en overheden, met name waterschappen.

Sinds maart 2009 werkt hij vanuit zijn eigen bedrijfje 'Watermaatwerk'. Zijn missie is om agrariërs meer te betrekken bij het waterbeheer en hen meer met waterschappen te laten samenwerken, bijvoorbeeld middels groenblauwe diensten. Nicolaas deed zijn verhaal vanuit zijn praktijk- en terreinervaring.

Ondernemer	<ul style="list-style-type: none"> • Vraag en aanbod op andere manier: <ul style="list-style-type: none"> ○ Peilbeheer ○ Natuurvriendelijke oevers • Landbouwer = waterbeheerder (van nature) • Vergoeding = nadeelcompensatie • Ruimte laten voor ideeën landbouwers • Maatwerk • Passie • Langlopende contracten
Overheid	<ul style="list-style-type: none"> • Catalogus groenblauwe diensten <ul style="list-style-type: none"> ○ Handboek voor overheden met maatregelen en maximale vergoedingen ○ Overheden kunnen zelf voorstellen doen ○ Geen aparte offertes nodig

	<ul style="list-style-type: none">• Geen functiewijziging• Regeling beheer via regionale regeling• maatwerk
Onderzoek	<ul style="list-style-type: none">•
Onderwijs	<ul style="list-style-type: none">• Boeren leren van boeren
Omgeving	<ul style="list-style-type: none">• Agrarische natuurvereniging (ANV): intermediaire rol, wederzijds vertrouwen

Debat

Een aantal elementen die in het debat naar voor kwamen:

- Het gevoel is dat het momenteel veelal niet gaat om een vergoeding voor een blauwe dienst maar wel om compensatie van verlies of een verplichting. Toch zijn er ook 'echte' voorbeelden van blauwe diensten te vinden.
- Proberen om samenwerking (tussen verschillende partijen) te zoeken, waarbij ook burger betrokken is.
- Bovenwettelijke doen
- Effectiviteit van bufferstroken/grasstroken
- Catalogus: blauw of groen niet teveel apart zien, een geïntegreerd pakket zou beter zijn. Combinaties maken van maatregelen.
- Zomermaaien: problematiek van bereikbaarheid en afvoer maaisel/specie. Hoe een oplossing vinden?
 - Voorstel:
 1. Rand (grasstrook, bufferstrook) waar moet op gereden worden via beheerovereenkomst aanleggen. Indien landbouwer niet wil, kan aankopen een oplossing zijn. Beheerovereenkomst is steeds vrijwillig. Sommige watering/polders stellen voor om dit verplicht te maken.
 2. Afvoer van maaisel door ruimen. Coöperatie van boeren (bv Agro-aanneming kan hier op ingaan).
 - De 2 maatregelen aan mekaar koppelen is niet mogelijk!
 - In Nederland wordt gewerkt met een schadevergoeding of gewasvergoeding als waterloop niet bereikbaar is (pilot).
 - Volgens stroombekkenbeheerplan: 1 m groen en zichtbaar (niet sproeien, ...). Onderhoud!
- Oeverzone: overstromingsgebiedje creëren. Planmatig aanpakken. Aanlegkosten hoog maar dit bedrag moet gesteld worden tov schadevergoeding.
- Maatregelen om stroomopwaarts water te gaan ophouden (vertragend effect benedenstroom), bijvoorbeeld riet
- Landbouwers kunnen schotten gebruiken in functie van waterbeheer, watering kan landbouwers hiervoor samenbrengen
- Overstromingen beter voorzien en voorkomen
- Kavelruil (compensatie grondinname)
- Rol voor landbouwer (niet zo in grote projecten, zeker in kleine projecten)
- Gracht of waterloop met schuine oever is gemakkelijker te onderhouden dan rechte oever
- Waterbergen in diepte, niet in hoogte
- Baggeren van grote waterlopen zodat er meer watercapaciteit is in de waterloop. Ook kleine waterlopen baggeren of zandvangen plaatsen zodat het zand niet in de grote waterlopen terecht komt.

Ondernemer	<ul style="list-style-type: none"> • Vrijwillig (moeten/willen ⇨ ontmoeten) • Rol voor landbouwer als waterbeheerder
Overheid	<ul style="list-style-type: none"> • Meer aandacht voor waterkwantiteit (bv. berging) • Catalogoog groen-blauwe diensten <ul style="list-style-type: none"> ○ Gebiedsgericht ○ Budget nodig (overheid) • Zomermaaien <ul style="list-style-type: none"> ○ Bereikbaarheid waterlopen probleem ○ Moeilijk: administratie voor kleinere waterlopen ○ Polders en wateringen betalen extra vergoeding vor maaien/afvoeren maaisel en specie bovenop vergoeding randenbeheer • Basiskwaliteit (veiligheid, milieu) • Functie grond
Onderzoek	<ul style="list-style-type: none"> • Resultaten bufferstroken ↔ doelstelling maatregel (biodiversiteit, waterberging, ...) • Niet alle maatregelen zijn te combineren, wel zoeken naar combinaties • Onderzoek peilgestuurde drainage
Onderwijs	
Omgeving	<ul style="list-style-type: none"> • Ook drinkwatermaatschappijen als financierder van publieke diensten • Basiskwaliteit (veiligheid, milieu)

Plenaire samenvatting

- spanning nood water vs nood water
- ruim instrumentarium in VI en NI
- boeren als water(system)beheerder

- ondernemer: water als kans initiëren
- overheid: basiskwaliteit garanderen
- onderzoek: deskundigheid opbouwen
- onderwijs: geïntegreerd benaderen
- omgeving: verantwoordelijkheid opnemen

- aan de slag: waterberging, zomermaaien, ...